

KI A FELEBARÁTOM?*

Lk 10,25—37

A felolvasott evangéliumi vers bár mindnyájunk előtt ismeretes, mégis érdemes vele újból foglalkozni. A példázat tanulsága világos: szeretnünk kell felebarátainkat. A tanításnak új jelentése lehet számunkra, ha a szöveget újra vizsgáljuk, és ezzel kapcsolatban figyelembe vesszük sajátos helyzetünket is.

A példázatnak három fontos mondanivalója van számunkra. Az első a tanulság megfogalmazása és közlése. Egy írástudó, hogy megkísértse Jézust, ezt a kérdést teszi fel neki: „Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?“. Jézus a kérdésre kérdéssel felel: „Mi van megírva a törvényben?“. Az írástudó Mózes 5.könyvének 6.részből és 3.könyvének 19.részből vett idézettel felel: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, és felebarátodat, mint magadat“. Az írástudó meglepetésére Jézus megegyezik vele: „Helyesen feleltél, tedd ezt, és élni fogsz“.

Ha nem ismernénk annyira a szöveget, mi is meglepődnénk. Jézus ugyanis a zsidó vallás tanítását erősíti meg. Felfogása nem különbözik az írástudó összegezésétől, hanem egyszerűen helybenhagyja azt. Mindéből az is következik, hogy az üdvözüléshez nem szükséges Jézus, nem szükséges hogy valaki Jézus követője legyen ahhoz, hogy Isten akaratát megértse. Az írástudó jól ismeri az örök élet feltételét, hiszen a mózesi törvény tanítása szerint, ami az örök élethez szükséges nem más, mint szeretni Istent és a felebarátot.

A példázat felekezeti párbeszéd alapjául szolgálhat. Az igazság az, hogy mi mind tudjuk, mit kell cselekednünk, hogy az örök életet megnyerjük. És tudják a más vallásfelekezetekhez tartozó férfiak és nők is. Ezért, ha mi az örök életet keressük, tisztelnünk kell más vallások tanítását, és felebarátok kell hogy legyünk párbeszédben és a szeretet cselekedeteiben mindazokkal, akik más vallást követnek.

A példázat második mondanivalója az, hogy a szeretet két parancsolata alapvetően egy. Mindegyik elégtelen a másik nélkül. A kettő együtt felel arra a kérdésre, hogy mit kell cselekednünk, hogy az örök életet elnyerjük. Senki sem találhatja meg az örök életet csak Isten szeretete vagy csak a felebaráti szeretete által.

Azokat, akik nem tanítják, hogy az örök életet csak Isten szeretete által találhatjuk meg, fundamentalistáknak szokták nevezni. Szerintük csak azok az emberek üdvözülnek, akik Istent ugyanazzal a hittel és gyakorlattal szeretik, mint ők. De vannak olyan emberek is, akik azt állítják, hogy az üdvözüléshez elegendő csak a felebarát szeretete. Ezek a világi

* Elhangzott a kolozsvári belvárosi és monostori gyülekezet istentiszteletén 1990. december 9-én; fordította dr. Erdő János.

humanisták, akik bírálják minden vallást és tagadják Isten valóságát és a vallásos hit fontosságát.

Mindkét tanítás téves, mivel túl sokat állít. Hasonló ahhoz az emberhez, aki csak az egyik lábára húzza fel a nadrágját, és mégis azt állítja, hogy teljesen fel van öltözve. Tévedése nem az, hogy hibásan húzta fel a nadrágot, hanem az, hogy állítja: nadrágját felhúzta. Hasonlóképpen tévednek a fundamentalisták és világi humanisták, mert fél-igazsághoz úgy ragaszkodnak, mintha az teljes igazság volna.

Alapigénk harmadik mondanivalóját maga a példázat szemlélteti: Jézus az írástudó kérdésére: „De ki a te felebarátod?” feleletképpen mondja el a könnyörülő szamaritánus példázatát. A feltett kérdés ésszerű, mert a felebarát fogalma nem pontos. Valaki így is kérdezhetné: mi az én kötelezettségem mások iránt? Mit várnak tőlem?

A példázatból megállapíthatjuk, hogy Jézus meghatározása szerint felebarátunk bárki, aki szükségben van. Elméleti szempontból ez tökéletes felelet, de a gyakorlatban nem megfelelő, hasznos, mert az emberek mind szükségben vannak valamilyen módon. Hogy megismerjük Jézus álláspontját, a példázat konkluziójára kell figyelni. Jézus megkérdezi az írástudót: „Mit gondolsz, e három közül ki volt a felebarátja annak, aki a rablók kezébe esett?” Az írástudó felelete így hangzik: „Az, aki irgalmas volt hozzá”. Jézus jóváhagyta ezt a feleletet; eszerint felebarát az, aki könnyörületet mutat, nem pedig az, aki könnyörületet igényel.

Jézus állásfoglalása útmutató fontossággal bír. A kérdés ugyanis nem a mi kötelezettségünk meghatározása, hanem embertársaink cselekvő szeretete, úgy ahogy önmagunkat szeretjük. Bárki megtalálja az örök életet most is Istenországának jelenlegi valóságában az igazság cselekvése által, melyet vallásunk tanításaiból ismerünk meg. Mindaz, ami számunkra szükséges, az írástudó sugalmazása szerint nem más, mint szeretni Istent és embertársainkat. Jézus erre mondja neki: „Igazad van . . . Menj el, te is hasonlóképpen cselekedj”.

Az Unitárius Világszövetség tevékenységében mi ennek az igazságnak a megélésére törekszünk. A vallásközi találkozások keretében, mint felebarátok, azt a tiszteletet kívánjuk embertársainknak megadni, amit önmagunknak is akarunk. A társadalmi szolgálatban keressük, hogyan lehetünk felebarátok azáltal, hogy anyagi javainkat megosszuk mindazokkal, akiknek arra nagyobb szükségük van, mint nekünk. A vallásszabadság és az alapvető emberi jogok védelmezésével felebarátok törekedünk lenni azáltal, hogy az elnyomottakkal szolidaritást vállalunk. Ebben a munkában örömet találunk.

Hálásak vagyunk a romániai Unitárius Egyház sok tagjának részvételéért a mi munkánkban. Hálásak vagyunk a részletekről megnyilvánuló támogatásért, imádságért, hitért és szeretetért. Mi felebarátok vagyunk Isten kegyelme által, aki szeretet, „és aki a szeretetben marad, az az Istenben marad, és az Isten is őbenne”. Ámen.

A SZERETET*

Mt 22, 37'a—39'a

Könnyen ért a múltban és ér ma is egyesek részéről az a vád vagy elmarasztalás, miszerint amikor nincs más mondanivalónk, akkor a szeretetről beszélünk, a szeretetről prédikálunk. Hát igen — mondják —, mert az ilyen beszédre készülni sem kell egy gyakorló lelkésznek, s mégis oly hatásos lehet, hogy hallgatósága még meg is könnyezi a szolgálatát.

Megkönnyezik elsősorban azok — mondom én —, akik életük útján nemigen vagy egyáltalán nem részesültek e lelki kincs másoktól jövő életető áldásából. Akik sokat szenvedtek és szenvednek ma is annak hiánya miatt. A vádat visszautasítandó mondom, hogy az ilyen embereknek, életeknek, lelkeknek orvosság, gyógyír és vigasz a szeretetről hallani tőlünk, s mert ilyen emberek ma is vannak, s ezután is lesznek, a szeretetről szólni örökké időszerű marad!

Lám most is ezt tesszük. Szólunk a szeretetről. Egy olyan összetételű közösség előtt, egy olyan templomi találkozó áldott alkalmával, mely adott és közös témája által — hitem szerint — közelebb hoz minket egymáshoz isten — és emberszolgálatunk útján.

Tekintettel arra, hogy ezt az adott és közös témát parancsolat formájában a Bibliából egyetértően választottuk, és tekintettel különösen arra, hogy ugyanarról a kérdésről különböző vallásfelekezetek papjai nyilatkoznak ma meg, természetesen kell tartanunk, hogy ezek a megnyilatkozások sajátosak, s valamennyire, ha nem is teljesen, magukon viselik egy-egy egyház, vallásfelekezet dogmáját, illetve hitelvének pecsétjét. Itt ugyanis nem egy valaki, de általunk egy-egy történelmi vallásos szervezet, lelki közösség nyilatkozik meg, tesz vallomást egy, a mi esetünket tekintve lényegbevágó és alapvető kérdéssel kapcsolatban.

Szerintünk — unitárius keresztények szerint — Jézus kettős parancsolata, annak maradéktalan betartása és megélése, az igaz vallásosság talpköve, alapfeltétele.

Mi a szeretet? Erre a kérdésre káténkban az alábbi választ találjuk: „A szeretet az a lelki tehetség, mely képessé tesz arra, hogy Istenben bízó gyermekek legyünk és embertársainkkal békeességben éljünk. A szeretet lelki tehetségeink koronája“. Hisszük és valljuk, hogy e tehetség által léphet az ember személyes kapcsolatban Istennel, aki szellem, és teremthet olyan viszonyt embertársaival, melyet a teremtő Atya méltán vár el gyermekeitől, mely neki is örömet szerez, neki is tetsző.

Itt szólnom kell arról, hogy a mi nyelvhasználatunk szótárában a szeretet fogalmát gyakran különböző jelzőkkel ellátva mondjuk ki. Beszélünk mély és felszínes, önzetlen és önző, őszinte és csalfa szeretetről, hogy csak néhányat említsek. Még az apostolok leveleiben is találkozunk ilyen

* Elhangzott 1990. november 9-én a szemerjai református templomban tartott ökumenikus lelkészi összejövetelen.